

IQLIMLASHTIRILGAN BA'ZI KUZGI BUG'DOY NAVLARINING XOSILDORLIK KO'RSATKICHLARI

M.F. Sultonov

XMA tayanch doktoranti.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Xorazm viloyati tuproq iqlimi sharoitida kuzgi bug'doyning ayrim navlari ustida olib borilgan tajribalar xulosalari keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *Don, bug'doy, xosil, massa, Vostorg, sifat, genetik kuchli, xosildor.*

Аннотация: *В данной статье представлены выводы опытов, проведенных на некоторых сортах озимой пшеницы в условиях почвенного климата Хорезмской области.*

Ключевые слова: *Зерно, пшеница, урожайность, масса, Восторг, качество, генетически сильные, урожайные.*

Muammoning dolzabrligi. Bugungi global iqlim o'zgarishi sharoitida va inson resurslarining ko'payishi don va don mahsulotlariga bo'lgan talabning ham bevosita oshishiga olib kelmoqda. Bundan tashqari siyosiy maydondagi turli notinchliklar sababli Xalqaro don karidorida tanqisliklar yuzaga kelayotganligi sababli ham biz tajribalarimizda turli mamlakatlardan keltirilgan shu jumladan Ukrainaning Pisanka, Kuyalnik kabi xosildor, genetik jihatdan kuchli navlarni viloyatimiz hududida sinab ko'rdik. Bu bilan hosildor navlarni bizning hududimizda qanday hosil berishi tekshirib ko'rildi.

Tadqiqot obekti va usullari. Quyida Xorazm viloyatida ekilgan bir qancha kuzgi bug'doy namunalari keltirilgan bo'lib 2022-2023-yillar davomida viloyat hududida kuzatilgan anomal sovuq va anomal issiqqa chidamliligi, hamda unib chiqqandan so'ngi hosil bo'yicha hisob-kitoblar olib borilgan bo'lib bular 1-jadvalda keltirilgan. Tajribalar Xorazm viloyati Urganch tumanidagi ilmiy tajriba stansiyasida olib borilgan. Har bir nav 1x1 m² maydonchaga maxsus asboblar yordamida 20 gramdan kuz faslida qo'lda ekildi. Yoz oyida hosil yig'ib olindi va tarkibini o'rganish uchun laboratoriya tekshiruvlari qilindi.

Tadqiqot natijalari va uning muhokamasi. Hosildorlik ko'rsatkichi bizning tajribamizda 1000 ta don vazniga nisbatan olingan bo'lib, bunda eng yuqori hosildor navlar sifatida Botagoz, Rasad, Vlada, Kayrak navlarini keltirishimiz mumkin.

1-jadval

	<i>Nomi</i>	<i>Keltirilgan hudud nomi</i>	<i>Rivojlani sh tipi</i>	<i>Massasi (gr)</i>	<i>1000 ta don massasi (gr)</i>
	Aliya	KAZ	W	696	52
2	Bayandy	KAZ	W	714	44,67
	Bogarnaya 56	KAZ	W	705	41,25

3					
4	Botagoz	KAZ	W	851	46
5	Egemen	KAZ	W	943	44
6	Zhetisu (низкий)	KAZ	W	628	44
7	Karabalykskaya ozimaya	KAZ	W	702	36
8	Krasnovodopod 210	KAZ	W	974	40,66
9	Kyzylbiday	KAZ	W	604	36,2
10	Mayra	KAZ	W	679	44,18
11	Manshyk	KAZ	W	667	44
12	Mereke 75	KAZ	W	859	40,88
13	Naz	KAZ	W	780	36,5
14	Nureke	KAZ	W	680	36,5
15	Progress	KAZ	W	790	44,3
16	Ramin	KAZ	W	677	44,32
17	Raminal	KAZ	W	665	44
18	Rasad	KAZ	W	620	68
19	Steklovidnaya 24	KAZ	W	994	44,5
20	Andijan 1	UZ	W	874	40
21	Andijan 4	UZ	W	908	44
22	ASR	UZ	W	986	48
23	Bahmal 97	UZ	W	642	52
24	Vassa	RF	W	744	48
25	Vostorg	RF	W	1088	44,26
	Grom	RF	W	936	40

26					
27	Dostlik	UZ	W	976	44
28	Durdona	UZ	W	1020	44,2
29	Yesaul	RF	W	652	44,2
30	Zimnica	RF	W	701	36,6
31	Kuma	RF	W	860	39
32	Kroshka	RF	W	629	38
33	Nota	RF	W	971	40,1
34	Pamyat	RF	W	877	44,3
35	Polovchanka	RF	W	960	38
36	Tanya	UZ	W	635	36,6
37	Chillaki	UZ	W	611	38
38	BEZOSTAYA	S RU	W	653	48,33
39	BEZOSTAYA	S RU	W	655	44,29
40	AYVINA	TAJ	W	1016	40
41	KAMOL	TAJ	W	1088	44
42	MURODI	TAJ	W	771	40,4
43	SILA	TAJ	W	1210	40,1
44	STARSHINA	S RU	W	906	41
45	NACIBEY	R TU	W	608	44,21
46	KUV/LJILN//ORACLE/PE HLIVAN	TR- EDR-TCI	W	958	42
47	UC1107(5+10;YR5;YR15 ;2NS)/SELYANKA	TCI	W	825	38
48	NIKIFOR//KROSHKA	TCI	W	1176	42

49	ID800994.W/KAUZ//ROLLER/4/WN158/NSD//4105W/3/TAM200/5/PONY/OPATA//PSN/BOW/6/PANTHEON/BLUEGIL-2		TCI	W	860	38
50	Adyr	Z	KG	W	886	44,13
51	Ajara	Z	KG	W	855	40,1
52	Azibrosh	Z	KG	W	609	36,57
53	Anara		KAZ	W	623	40
54	Antonina	S	RU	W	805	48
55	Vassa	S	RU	W	865	50
56	Vlada	Z	KG	W	988	50
57	Granma	S	RU	W	674	40,77
58	Gratsia	S	RU	W	820	40,3
59	Grom	S	RU	W	877	44,2
60	DANK (остистый)	Z	KG	F	763	48,31
61	DANK (безостый)	Z	KG	F	623	44,4
62	Zhamin	Z	KG	F	682	44
63	Zimorodok	S	RU	W	668	40,11
64	Zubkov	Z	KG	W	822	44,7
65	Kairak	Z	KG	W	726	40
66	Kantskaya	Z	KG	F	629	35
67	Kasiet	Z	KG	F	1038	41
68	Krasnodarskaya 99	S	RU	W	745	44
69	Kuyalnik	R	UK	W	766	44
	Pisanka		UK	W	682	44

70		R			
71	ERITHROSPERMUM 760	Z	KG	W	884
72	Arap		KAZ	W	654
73	Alatau		KAZ	W	672
74	Mereke 70		KAZ	W	873
75	Naz		KAZ	W	911
76	Steklovidnaya 24		KAZ	W	996
77	Farabi		KAZ	W	860
78	TILEK	Z	KG	W	837
79	DANK (остистый)	Z	KG	F	655
80	DANK (безостый)	Z	KG	F	608
81	KYIAL	Z	KG	W	983
82	EHOL	Z	KG	W	722
83	KAYRAK	Z	KG	W	735
84	ARAKET	Z	KG	F	875
85	ADYR	Z	KG	W	1055
86	GURT	S	RU	W	736
87	Zhadyra		KAZ	W	790
88	ESAU	S	RU	W	634
89	Kalym	S	RU	W	772
90	KARAVAN	S	RU	W	737
91	Nureke		KAZ	W	709

Xulosa. Xorazm viloyatining alyuvial tuproqlariga ekilgan yuqoridagi navlardan ADYR, Kasiet, Nikifor, Kamol, Ayvina, Durdona, Vostorg navlari 1x1 m² maydondan 1 kilogramdan

ham ziyod hosil berganligi ularning genetik, fiziologik jihatdan ancha kuchli va hosildor navlar ekanligidan dalolat beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. В. В. Кузнецов. Физиология растений. Москва. Высшая школа. 2006-г. 751-с.
2. S. Keldiyorova. Bug'doy fiziologiyasi va biokimyosi. Samarqand 2021-yil. 80-93-betlar.
3. R. O. Oripov. O'simlikshunoslik. Toshkent. 2007-yil. 151-166-betlar.